

Un cop de mà

Lèxic

Arran de / Arrel de / A rel de

Segons el diccionari castellà - català, la locució *a raíz de* té dos significats: 'después de' i 'como consecuencia de'. En canvi, en català, la locució que expressa aquests dos significats es forma amb la paraula *arran*: *arran de*.

*La revolta esclatà **arran de** [immediatament després de] la mort del príncep.*

Arran de [com a conseqüència de] *la seva intervenció, els assistents es van animar.*

Arran de [com a conseqüència de] *la revolta hi va haver desenes de morts.*

La mateixa locució també significa 'gairebé tocant', 'fregant', 'gairebé al mateix nivell'.

*Les orenetes passaven **arran de** terra.*

*L'hidroplà volava **arran de** l'aigua.*

Gramàtica

Pronoms en, hi

Aquestes frases són incorrectes. Ho justifiquem i us en donem la forma correcta.

1. Només tenia 10 plats i ~~he comprat~~ una dotzena més.
2. No podem resoldre el problema ~~si no coneixem~~ la causa.
3. No s'ha atrevit a dir-li res. ~~S'hauria~~ d'haver atrevit.
4. El quadre s'actualitza cada dia i ~~trobareu~~ les indicacions adequades.

A la 1, el CD *plats* és indeterminat i va acompanyat d'un quantitatiu. Aquest quantitatiu requereix que es faci referència al substantiu que quantifica, bé directament o bé per mitjà del pronom de CD *en*:

*Només tenia 10 plats i **n'**he comprat una dotzena més.*

A la 2, el substantiu *causa* demana un complement per tenir sentit complet. El pronom *en* fa aquesta funció i substitueix el substantiu *problema*.

*No podem resoldre el problema si no **en** coneixem la causa.*

A la 3, el verb *atrevir-se* demana un complement introduït per la preposició *a*. El pronom *hi* substitueix el complement *a dir-li res*.

*No s'ha atrevit a dir-li res. **S'hi** hauria d'haver atrevit.*

A la 4, el verb *trobar* requereix un complement de lloc per tenir sentit complet. El pronom *hi* substitueix el complement *aquest quadre*.

*El quadre s'actualitza cada dia i **hi** trobareu les indicacions adequades.*

El mateix, la mateixa, els mateixos, les mateixes

Aquestes frases són incorrectes. Ho justifiquem i us en donem la forma correcta.

5. És un bon treball, però no està signat. Voldria saber qui és l'autor ~~del mateix~~.
6. El ponent no ha parlat d'aquest tema, tot i que ha dit que parlaria ~~del mateix~~.
7. No he entrat a l'assemblea virtual perquè he tingut problemes informàtics per a accedir ~~a la mateixa~~.

Núm. 8

Setembre
2011

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Els mots *mateix*, *mateixa*, *mateixos* i *mateixes* són incorrectes quan s'utilitzen com a pronoms per no repetir un substantiu. Per evitar aquesta incorrecció, podem substituir el substantiu pels pronoms *en* i *hi*. Vegem les frases anteriors corregides:

5. És un bon treball, però no està signat. Voldria saber qui **n'**és l'autor.

6. El ponent no ha parlat d'aquest tema, tot i que ha dit que **en** parlaria.

7. No he entrat a l'assemblea virtual perquè he tingut problemes informàtics per a accedir-**hi**.

No sempre podrem resoldre aquest problema amb l'ús dels pronoms *en* i *hi* (dependrà de la funció sintàctica i de l'estructura de la frase). Sovint haurem de fer servir altres recursos com ara un pronom feble (*el*, *la*, *els*, *les*) un pronom relatiu (*que*, *on*, *en* *què*, *de la qual*, etc.) o simplement eliminar la forma *mateix*.

Altres aspectes

L'article en els dies de la setmana

Aquestes dues frases es diferencien en el dia que han estat pronunciades:

Hem quedat divendres, 13 de setembre.

Hem quedat el divendres 13 de setembre.

Quan ens referim a un temps immediatament passat o immediatament futur, el dia de la setmana no du article al davant. A més, si du adjunta la data, com que té una funció d'explicació, s'escriu entre comes.

En canvi, quan ens referim a una data més llunyana en el temps, el dia de la setmana porta article al davant. A més, si du adjunta la data, com que té una funció d'especificació, s'escriu sense comes.

Per exemple, si avui és dimarts 10 de setembre escriurem:

*Hem quedat **divendres**, 13 de setembre, però*

*Hem quedat **el dijous** 25 de novembre.*

Abreviacions dels dies de la setmana

dl. dt. dc. dj. dv. ds. dg.

Seguint la norma general d'ús de les abreviatures, les dels dies de la setmana sempre porten punt final.

Recordem que convé fer servir la forma sencera dels dies de la setmana dins d'un text i reservar les abreviatures per a calendaris, taules i quadres.

Fraseologia

Fer divendres.

Fer dissabte.

Fer diumenge.

Tornar-s'hi.

Webs d'interès

Optimot: <http://optimot.gencat.cat>.

Cursos de català en línia: <http://www.parla.cat>.